

SZCZEGÓŁOWY OPIS PRZEDMIOTU ZAMÓWIENIA

**Reintrodukuje osobników susła perełkowanego,
w ramach realizacji projektu „Lubelska Natura 2000 – wdrażanie planów zadań
ochronnych” POIS.02.04.00-00-0024/16.**

Przedmiotem zamówienia jest: wykonanie usługi polegającej na reintrodukcji od minimum 50 do maksymalnie 100 osobników susła perełkowanego, które należy odłowić z terenu obszaru Natura 2000 Popówka PLH060016, następnie przetransportować i wsiedlić na teren obszaru Natura 2000 Gliniska PLH060006 w ramach realizacji projektu „Lubelska Natura 2000 – wdrażanie planów zadań ochronnych” POIS.02.04.00-00-0024/16. Liczba reintrodukowanych osobników (od 50 do 100) uzależniona jest od stanu liczebnościowego kolonii źródłowej zasiedlającej obszar Natura 2000 Popówka. Prace objęte przedmiotem zamówienia należy wykonać w obrębie wyszczególnionych poniżej obiektów z uwzględnieniem podanego schematu, odległości i powierzchni, na jakiej należy wykonać poszczególne zadania:

- 1) odłów grupy susłów perełkowanych, który należy wykonać na wybranych powierzchniach na terenie obszaru Natura 2000 Popówka PLH060016/ rezerwat przyrody pn. „Popówka”- powierzchnia całego obszaru 55,7 ha, powierzchnia przeznaczona do odłowu - ok. 10 ha;
- 2) odłowione osobniki susła perełkowanego należy przetransportować z terenu obszaru Natura 2000 Popówka PLH060016 na powierzchnie wsiedlenia tj. na teren obszaru Natura 2000 Gliniska PLH060006 (odległość pomiędzy obszarami wynosi ok. 22 km);
- 3) wsiedlenie susłów perełkowanych na wybrane powierzchnie na terenie obszaru Natura 2000 Gliniska PLH060006 powierzchnia całego obszaru 16,6 ha, powierzchnia przeznaczona do wsiedlenia ok. 4 ha.

I. OGÓLNE ZASADY DOTYCZĄCE REALIZACJI PRZEDMIOTU ZAMÓWIENIA

Wykonanie przedmiotu zamówienia powinno być zgodne z metodyką reintrodukcji susłów. W związku z charakterem prac objętych zamówieniem tj. potrzebą płoszenia, chwytania, przemieszczania itp. zwierząt podlegających ochronie, w tym wypadku susłów perełkowanych oraz wykonywaniem powyższych czynności na terenie obszarów podlegających ochronie (rezerwaty przyrody) wykonawca zobowiązany jest do przestrzegania i stosowania wszystkich zakazów, nakazów i ograniczeń z wyjątkiem tych, od których odstępstwa służyć będą przedmiotowi zamówienia tj. reintrodukcji susłów perełkowanych.

Na wykonawcy spoczywa również obowiązek powiadamiania zamawiającego o przystępowaniu do wykonywania czynności objętych zamówieniem i umożliwianiu kontroli wykonywania przedmiotu zamówienia poprzez uprawnionych pracowników zamawiającego.

W celu wykonania przedmiotu zamówienia należy odłowić z terenu obszaru Natura 2000 POPÓWKA PLH060016 od pięćdziesięciu do stu osobników susła perełkowanego. W trakcie

prowadzenia odłowów susłów przeznaczonych do przesiedlenia, do zadań wykonawcy należy zastosowanie doboru osobników pod względem płci i wieku. W przyrodzie stosunek liczbowy samców do samic wynosi w przybliżeniu 1:1, ale zmienia się on w zależności od wieku zwierząt. Z obserwacji susłów w hodowli wiwaryjnej oraz danych z piśmiennictwa wynika, że jeden samiec może pokrywać w czasie rui zwykle kilka samic. Biorąc ten fakt pod uwagę należy przeznaczyć do reintrodukcji większą liczbę samic tj. ok. 60% (min. 30, max. 60 osobników), niż samców – pozostałe 40% (min. 20, max. 40 osobników), celem zwiększenia w następnym roku prawdopodobieństwa większej liczby zapłodnionych samic.

Do celów reintrodukcji wykonawca przeprowadzi podział całej przesiedlanej grupy susłów na dwie klasy wiekowe tj. osobniki młode oraz w pełni dojrzałe, na podstawie metody pośredniej bazującej na ustalaniu masy ciała zwierząt z wykorzystaniem specjalnej tabeli opracowanej w 1958 roku przez Stanisława Surdackiego (*tabela stanowi załącznik nr 4 do Umowy*).

Przy podziale wiekowym wykonawca zobowiązany jest uwzględnić następujący podział, a mianowicie: 1/3 grupy susłów przeznaczonych do przesiedlenia będzie się składała z osobników młodych (tegorocznych), a 2/3 tej grupy z osobników dwuletnich i starszych.

Powyższą proporcję młodych i starych osobników przyjęto z następujących względów, po pierwsze: śmiertelność młodych osobników jest o 20-30% większa w okresie jesienno-wiosennym, niż osobników starszych. Wynika ona między innymi z mniejszej masy ciała młodych (w czasie hibernacji jest to czynnik bardzo ważny). Oprócz tego młode susły kopią płytkie nory gniazdowe. W koloniach ustabilizowanych zajmują one zwykle nory opuszczone przez stare osobniki i przystosowują je do prezimowania. Na nowym terenie, po reintrodukcji, możliwości takie będą ograniczone.

Liczba susłów przeznaczona do reintrodukcji w podziale na klasy wiekowe z uwzględnieniem płci:

I klasa - młode (tegoroczne):

samce – min. 7, max. 13 szt., samice – min. 10, max. 20 szt.

II klasa - dwuletnie i starsze:

samce - min. 13, max. 27 szt., samice – min. 20, max. 40 szt.

Łącznie należy odłowić i przesiedlić min. 20, max. 40 samców oraz min. 30, max. 60 samic.

II. METODY ODŁOWU SUSŁÓW

Odłowy, transport i wsiedlanie susłów należy przeprowadzić w terminie dni (*liczba do wstawienia z oferty*) od dnia 1 lipca 2019 r. W miesiącu lipcu większość młodych (tegorocznych) susłów prowadzi już samodzielne życie. Wielkością dorównują one starym susłom, ale mają znacznie mniejszą masę ciała. Spotyka się również susły z późniejszych miotów. Łatwo je odróżnić, ponieważ masa ich ciała nie przekracza zwykle 80 g. W przypadku odłowienia tego typu osobników, niespełniających norm wagowych, należy je niezwłocznie wypuścić bezpośrednio po odłowieniu do nory, z której zostały odłowione.

Przed rozpoczęciem odławiania susłów należy zorganizować, w pobliżu wybranej powierzchni odłowu, stanowisko pracy pod otwartym, kilkuskrzydłowym namiotem z zapewnionym swobodnym przewiewem. Namiot będzie służył przede wszystkim, jako ochrona przed słońcem.

Złowione susły należy tutaj zbadać, tj. określić płeć, zważyć i posegregować, a następnie chwilowo, w możliwie najkrótszym czasie przetrzymać w odpowiednich metalowych klatkach do chwili transportu i w jego trakcie.

Okres przetrzymywania susłów powinien być możliwie jak najkrótszy. Nie mogą one przebywać dłuższy czas na słońcu lub w zamkniętym pomieszczeniu bez przewiewu, ponieważ bardzo szybko się odwadniają.

Bezpośrednio po odłowieniu wszystkie osobniki należy zważyć przy pomocy laboratoryjnej wagi sprężynowej, o odpowiedniej dokładności pomiaru (0-500g i 0-1000 g). Na podstawie masy ciała osobniki należy zakwalifikować do odpowiednich klas wiekowych.

Wszystkie czynności z susłami należy wykonywać w odpowiednich rękawicach ochronnych, ponieważ ugryzienia tych zwierząt są bardzo niebezpieczne. Zadają one głębokie, klute rany. Grozi to zakażeniem np. teżcem, tularemią lub leptospirozami.

Susły należy odławiać za pomocą pułapek tzw. żywołówek zaliczanych do dwóch typów, z których należy wybrać jeden typ lub w przypadku słabego efektu podczas odławiania zastosować typ drugi.

Pierwszy typ pułapki ma kształt rury o długości ok. 40 cm i wykonany jest z gęstej siatki z cienkiego elastycznego drutu powleczonego miękkim tworzywem. Tworzywo to zapobiega pękaniu drutu i zabezpiecza zwierzęta przed ewentualnych zranieniem. Pojedyncza rura jest na jednym końcu zaślepiona przez wiązanie drutu, a na drugim końcu otwarta. W pobliżu

niezaślepionego otworu, wewnątrz rury znajduje się specjalna zapadka z drutu.

Żywołówkę wkłada się do nory susła na głębokość kilku centymetrów. Pozostała jej część wystaje ponad powierzchnię gleby. Średnica żywołówki jest o kilka milimetrów mniejsza, niż średnica nory susłów, która wynosi 6 cm. Suseł, który wejdzie do pułapki uruchamia zapadkę, która się za nim zamyka i jest wewnątrz pułapki bardzo dobrze widoczny, nawet z daleka. Żywołówki podobnie jak pułapki klatkowe stosuje się jedynie do nor zamieszkałych przez susły stosując tzw. metodę „na upatrzonego”.

Drugi typ pułapki to tzw. pułapka klatkowa o wymiarach ok. 15 x 15 x 40 cm. Zbudowana jest ona jak klatka z drutu stalowego z otwieraną wierzchnią stroną do wyjmowania odłowionych zwierząt oraz jednym wejściem działającym jak tzw. zapadka, przez które zanęcone zwierze wchodzi do pułapki. Pułapki tego typu należy ustawiać w pobliżu nory, gdzie podczas wcześniejszej obserwacji zaobserwowano wejście susła i do wewnątrz pułapki wsypywać zanętę lub karmę dla gryzoni, czyli preferowany przez susły pokarm (tj. mieszankę nasion traw, zbóż itp.).

Do obserwacji wchodzących i wychodzących z nor susłów nieodzowne są lornetki. Poszczególne grupy osób odławiające susły, powinny porozumiewać ze sobą przy pomocy radiotelefonów. Taka organizacja prac pozwala na zminimalizowanie stresu u odłowionych zwierząt w związku ze skróceniem czasu przebywania w pułapkach do minimum, co jest niezmiernie ważne. Pułapki pod względem obecności odłowionego susła należy sprawdzać z częstotliwością maksymalnie, co 20 minut.

Odłowione w pułapki susły należy niezwłocznie wyjąć i przekazać do ważenia oraz określenia płci, a następnie przeseregować do odpowiedniej grupy przeznaczonej do wsiedlenia na daną powierzchnię.

Niedopuszczalne jest świadome pozostawianie zwierząt nawet na krótki okres w pułapkach.

Najlepsze rezultaty w odławianiu i wsiedlaniu susłów osiąga się w ciepłe i bezdeszczowe dni, stąd też odłowy, transport i wsiedlanie w przypadku prognozy deszczowej należy przerwać.

Odłowy uzależnione są od rytmu wychodzenia susłów z nor w ciągu dnia. Rano susły opuszczają nory w zależności od pogody o godz. 6-7, a większość susłów żeruje zwykle do godz. 10, w związku z tym odłowy należy kończyć najpóźniej do godziny 11. Następnie odłowione susły powinny zostać po określeniu podstawowych parametrów zakwalifikowane do odpowiednich grup i przewiezione w specjalnych klatkach transportowych na wyznaczone

i przygotowane miejsca wsiedlenia.

Młode susły przebywają na powierzchni dłużej. Spadek aktywności susłów na powierzchni, zwłaszcza w upalne dni, następuje w godzinach 11-16. Od godziny 16 do 19 susły wykazują ponownie wzmożoną aktywność. Po godzinie 19 następuje zwykle spadek temperatury i wzrost wilgotności powietrza. Czynniki te powodują, że większość osobników chowa się w norach.

W związku z powyższym, w celu zminimalizowania stresu u przesiedlanych osobników i osiągnięcia pozytywnego efektu osiedleniowego, należy tak zorganizować odłowy, transport i przygotowanie stanowiska do wsiedlenia, aby susły były wpuszczane do nowo przygotowanych nor początkowych lub wolier (określonych w dalszej treści opisu) najpóźniej do godziny 15 każdego dnia. Pozwoli to na częściową aklimatyzację w nowym środowisku i pogłębienie nory.

Po wypuszczeniu susłów na nowe stanowisko należy każdego dnia kontrolować miejsca wsiedleń do zapadnięcia zmroku i w przypadku pojawienia się zwierząt drapieżnych, szczególnie lisów, psów, kotów i ptaków drapieżnych skutecznie je wypląsać. Powyższe kontrole i dozór z przepłaszaniem drapieżników włącznie należy prowadzić jeszcze przez 28 dni od momentu zakończenia wsiedlania susłów.

Przewiduje się, że odławianie i wsiedlanie susłów będzie trwało około miesiąca. Czas trwania tej akcji będzie uzależniony od pogody. W dni deszczowe, zarówno odłowy, jak i przesiedlanie wykonawca powinien wstrzymać.

III. PRZYGOTOWANIE I TRANSPORT ZŁOWIONYCH SUSŁÓW

Złowione susły należy przetrzymywać w standardowych, metalowych klatkach, których używa się w hodowlach laboratoryjnych. Klatki mają rozmiary: 43 x 33 x 23 cm. Dno klatki ma powierzchnię 0,1419 m². Do transportu można w niej umieścić maksymalnie dwa susły. Na jednego osobnika powinno przypadać ok. 0,07 m² powierzchni klatki. Do klatki wstawia się pojemniki z pokarmem granulowanym typowym dla gryzoni oraz pokarm zapobiegający odwodnieniu tzw. świeży tj. kawałki jabłek, marchwi i buraków. Należy jednak odpowiednio zaplanować prace (odłów, transport i wsiedlenie muszą nastąpić tego samego dnia) stosując zasadę możliwie najkrótszego przetrzymywania susłów w klatkach tj. nie dłużej niż 4 godziny.

Susły należy przetrzymywać w klatkach wypełnionych sianem, w celu oddzielenia poszczególnych osobników od siebie i zapobieżenia konfliktom oraz wzajemnym pogryzieniom. Poza tym, transportowane w lipcu susły będą znajdowały się poza okresem rui. Są one wtedy mniej agresywne.

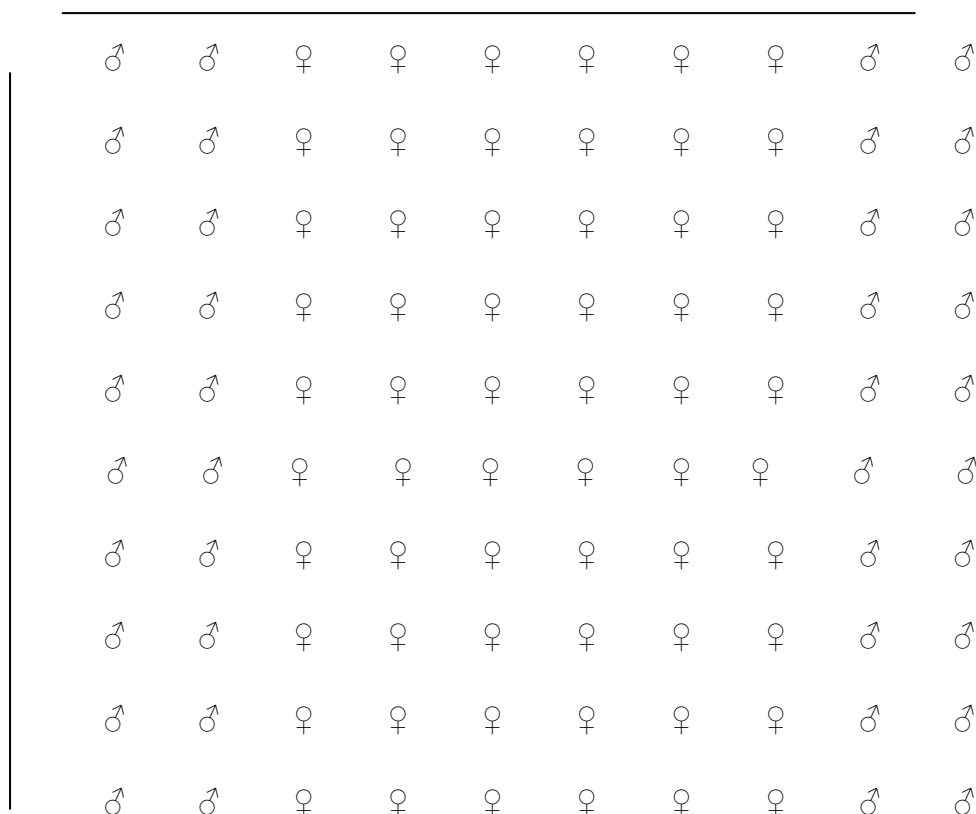
Przewożone susły muszą być pogrupowane wg płci i wieku. W osobnych klatkach należy umieścić samice i samce oraz osobniki należące do różnych klas wiekowych. Susły umieszczone w klatkach należy przewozić w samochodzie, w którym znajduje się odpowiednia ilość miejsca, klatki nie mogą być ustawione jedna na drugiej, a w przestrzeni transportowej musi panować standardowa wilgotność powietrza i pokojowa temperatura tj. 19 – 24°C. Podczas transportowania susłów samochodem należy unikać raptownego przyspieszania i hamowania, a klatki w przestrzeni transportowej powinny zostać zabezpieczone przed przewróceniem i przesuwaniem.

IV. METODY WSIEDLANIA SUSŁÓW

Przed przesiedleniem susłów należy wytyczyć w terenie powierzchnie wsiedlenia. Na każdej z nich oznakowane będą, przy pomocy palików, miejsca założenia (wybicia) sztucznych nor. Schemat rozkładu sztucznych nor przedstawiono poniżej.

W środkowej części powierzchni wsiedlenia należy wypuścić samice, a po obu ich stronach samce. Taki układ wynika z analizy struktury przestrzennej i socjalnej populacji susłów przeprowadzonej w różnych koloniach.

Przykładowy schemat rozkładu nor na powierzchni wsiedlenia

♂ - samiec, ♀ - samica

Odległości pomiędzy norami dla susłów wpuszczanych w systemie wolnym powinny wynosić ok. 10 m, natomiast dla wpuszczanych do wolier ok. 1m.

Sztuczne nory należy wybijać specjalnymi, stalowymi rurami o średnicy 6 cm. Taką średnicę mają zwykle nory wykopane przez susły w terenie. Liczba wybitych nor będzie równa liczbie wypuszczonych susłów. Rury będą wbijane pod kątem 30⁰ do powierzchni gruntu, młotami o masie 5 kg lub większej, na głębokość 40-50 cm. Powstaną w ten sposób korytarze wejściowe biegnące ukośnie. Takie ułożenie korytarzy ułatwia susłom w czasie pogłębiania nor wyrzucanie wykopanej gleby na zewnątrz. Susły również w naturalnych koloniach rozpoczynają kopanie nor od wykopania ukośnie biegnącego korytarza wejściowego.

Sztuczne nory spełniają w czasie zasiedlania terenu bardzo ważne funkcje. Po pierwsze, złowione i przetrzymywane przez kilka godzin w klatkach susły będą w stanie stresu. Wypuszczenie ich z klatek bezpośrednio na pastwisko, na którym nie będą miały możliwości schronienia się w norach, może spowodować zbytnią dyspersję osobników i ucieczkę z otwartej przestrzeni na jego obrzeża, na łąkę lub pole. Po drugie, sztuczne nory

zabezpieczają susły w pierwszym okresie rozsiadania się przed atakami drapieżników. Po trzecie, sztuczne nory są tzw. punktami wyjścia, to znaczy miejscami, gdzie susły zostały wpuszczone i będą przebywały przez pewien czas. Ustalenie takich punktów ma istotne znaczenie w dalszych badaniach, których celem będzie określenie sposobu rozsiadania się populacji susłów. Przy wsiedlaniu susłów metodą wolną, wybite nory należy zatkać na krótki okres czasu drewnianym czopem, który zapobiegnie natychmiastowemu opuszczeniu przez susła nory i jego niekontrolowanemu rozprzestrzenianiu się, zmuszając go do jej pogłębienia i w konsekwencji dając większą szansę na jej zasiedlenie.

Wszystkie odłowione susły powinny zostać wsiedlone jednym z dwóch sposobów: a mianowicie 50% osobników sposobem tzw. wolnym, tj. na wyznaczonej, otwartej powierzchni (odstęp: ok. 10m) i woliery dla pozostałej połowy osobników. Sposób woliery opiera się na wpuszczaniu susłów do nor wybitych w obrębie zamkniętych klatkowych konstrukcji. Tego typu konstrukcje zamknięte w kształcie sześcianu bez podstawy (podłogi), zbudowane z drobnej metalowej siatki (o wymiarach otworu od 1,5 x 1,5 do 2,5 x 2,5cm) na stelażu stalowym lub aluminiowym, o wymiarach od 5 x 6 do 6 x 7m, umożliwiające na wejście do środka przez wykonawcę prac, mają chronić susły przed presją drapieżników i powinny zostać ustawione w miejscach wsiedlania, na czas od wpuszczenia do wewnątrz osobników do okresu pierwszej hibernacji. W/w. woliery nie mogą być kotwiczone do gruntu, ale muszą ściśle przylegać do podłoża oraz muszą umożliwiać susłom swobodne przekopywanie nor pod ich ścianami. Od strony wewnętrznej woliery wzdłuż ścian należy rozpiąć pas siatki, o wymiarach otworu od 1,5 x 1,5 do 2,5 x 2,5cm, o szerokości ok. 0,3m kotwiczony do gruntu metalowymi szpilkami, i przymocowany do ścian woliery, który zapobiegnie zbyt szybkiemu przedostawaniu się susłów na zewnątrz woliery. Do wewnątrz woliery należy wpuszczać w zależności od ich wielkości od 25 do 30 susłów z zastosowanych w/w. proporcji (do jednej woliery 60% samic w stosunku do 40% samców oraz 1/3 młodych osobników w stosunku do 2/3 starych osobników). Wewnątrz woliery należy wybić tzw. nory początkowe wg ww. schematu. Wykonawca przy zastosowaniu tej metody zobowiązany jest do dokarmiania wpuszczonych do woliery susłów preferowanym przez susły pokarmem (tj. mieszanką nasion pszenicy, owsa, kukurydzy, pestek dyni i słonecznika oraz płatków owsianych jak również z pokrojonymi kawałkami jabłek, marchwi i buraków.), co najmniej raz na dwa dni przez okres minimum 28 dni od wsiedlenia, w ilości uzależnionej od liczby osobników wpuszczonych do woliery tj. od 1500 do 2500g mieszanki rozsypywanej w kilku miejscach wewnątrz woliery.

Reintrodukowane tzw. wolnym sposobem susły należy wpuszczać do wybitych sztucznych nor i zatykać je do rana dnia następnego od wsiedlenia, co zapobiegnie niekontrolowanemu rozproszeniu osobników. Zatykanie należy wykonać poprzez zatkanie nor sztucznych drewnianymi kołkami w pobliżu których należy wykonać wąski kanał wentylacyjny o średnicy ok. 1 do 2 cm.

Po przeprowadzeniu wsiedlenia susłów na wytypowane na terenie obszaru Natura 2000 Gliniska powierzchnie, wykonawca zobowiązany jest prowadzić przez 28 dni stały dozór miejsc, na które wsiedlono susły. Dozór ten polegać ma przede wszystkim na ochronie wsiedlonych osobników w godzinach ich aktywności (7:00 do 19:00) przed drapieżnikami, poprzez ich wypłaszanie, co zamawiający będzie sprawdzał podczas wyrywkowych kontroli.

Po zakończeniu wszystkich objętych zamówieniem prac do obowiązku wykonawcy należy sporządzenie pisemnego raportu z wykonania prac, obejmującego: opis wykonanych czynności, ich miejsce i czas wykonania oraz opis wstępnego efektu prac.

Raport ten należy przedłożyć do akceptacji zamawiającemu w dniu zgłoszenia zakończenia prac i gotowości ich odbioru.

V. MIEJSCA ODŁÓWÓW I WSIEDLEŃ SUSŁÓW DO PRZEPROWADZENIA REINTRODUKCJI SUSŁÓW NA TERENIE OBSZARU NATURA 2000 GLINISKA

Do reintrodukcji susłów perełkowanych na terenie obszaru Natura 2000 Gliniska zwierzęta zostaną odłowione z terenu obszaru Natura 2000 Popówka, obiektu, gdzie na części powierzchni notuje się dość duże zagęszczenie osobników. Odłowu należy dokonać z miejsc o największym zagęszczeniu wytypowanych przez Zamawiającego. Odłowu w związku z tym będą bezpieczne dla populacji źródłowej, gdyż po redukcji liczebności susłów w wyznaczonych miejscach w związku z odłowem, nadal liczebność pozostanie na wysokim poziomie. Miejsca wsiedlania na terenie obszarów Natura 2000 Gliniska zostaną wytypowane przez Zamawiającego.

Wyznaczenie (w terenie za pomocą znaczników terenowych np. białe paliki od pastucha elektrycznego oraz za pomocą urządzenia GPS) wszystkich w/w. powierzchni, tj. zarówno odłowu jak i wsiedleń, należy do obowiązków wykonawcy i musi zostać przedstawione później w formie dokumentacji odłowów i wsiedlenia, a następnie zaakceptowane przez

zamawiającego po uprzedniej konsultacji z zamawiającym (upoważniony przedstawiciel Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie).

Powyższe prace wykonawca musi wykonać przed rozpoczęciem odłowów i wsiedlania.

INFORMACJE DODATKOWE

Ww. prace powinny być wykonane standardowym sprzętem używanym przy tego typu pracach tj.

- ✓ pułapki żywo łowne / rurowe lub klatkowe w ilości umożliwiającej odłów 100 osobników susłów;
- ✓ klatki transportowe w ilości umożliwiającej odłów 100 osobników susłów;
- ✓ woliery dla 60 osobników susłów
- ✓ rękawice do chwytania susłów;
- ✓ wybijaki do nor;
- ✓ młoty o wadze od 5 do 10 kg;
- ✓ wagi laboratoryjne zawieszkowe;
- ✓ namiot lub zadaszenie przenośne;
- ✓ lornetki;
- ✓ radiotelefony;
- ✓ urządzenie GPS;
- ✓ znaczniki terenowe (np. białe paliki od pastucha elektrycznego);
- ✓ podkłady mapowe;
- ✓ samochód do transportu zwierząt.

ZEZWOLENIE NA CHWYTANIE I PRZEMIESZCZANIE SUSŁÓW PEREŁKOWANYCH

Realizacja przedmiotu zamówienia odbywać się będzie na podstawie decyzji Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia r. znak: na chwytanie i przemieszczanie osobników susła perełkowanego na terenie obszarów Natura 2000.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

ASPEKTY ŚRODOWISKOWE

Przy realizacji przedmiotu zamówienia należy uwzględnić niżej wymienione uwarunkowania:

- 1) Wszelkiego rodzaju odpady powstałe w trakcie świadczenia usługi (np. opakowania po jedzeniu/napojach, itp.) należy we własnym zakresie zebrać i zagospodarować.
- 2) W trakcie realizacji prac z użyciem sprzętu mechanicznego należy dbać o to aby nie doszło do niekontrolowanych wycieków paliw, olejów, smarów i innych substancji ropopochodnych, a tym samym do zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego.

